EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2022 05 23
COM(2022) 604 final

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl 2022 m. Kipro nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2022 m. Kipro stabilumo programos

{SWD(2022) 604 final} - {SWD(2022) 640 final}

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl 2022 m. Kipro nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2022 m. Kipro stabilumo programos

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo[1], ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo[2], ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

(1) 2021 m. vasario 19 d. įsigaliojo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241[3], kuriuo nustatyta Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė. Pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę teikiama finansinė parama reformoms ir investicijoms įgyvendinti, t. y. Sąjungos finansuojama fiskalinė paskata. Priemonė prisideda prie ekonomikos atsigavimo ir tvarių ir augimą skatinančių reformų ir investicijų įgyvendinimo, visų pirma siekiant skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, kartu didindama valstybių narių ekonomikos atsparumą ir potencialų augimą. Ji taip pat padeda stiprinti tvarią viešųjų finansų būklę ir skatinti augimą ir darbo vietų kūrimą vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu. 2022 m. birželio [XX] d., laikantis Reglamento (ES) 2021/241 11 straipsnio 2 dalies, atnaujintas pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę kiekvienai valstybei narei skiriamas didžiausias finansinis įnašas;

(2) 2021 m. lapkričio 24 d. Komisija priėmė metinę tvaraus augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2022 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Joje

[1] OL L 209, 1997 8 2, p. 1.
[2] OL L 306, 2011 11 23, p. 25.
[3] 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17).

tinkamai atsižvelgta į 2021 m. gegužės mėn. Porto socialinių reikalų aukščiausiojo lygio susitikime dar kartą patvirtintą bendrą įsipareigojimą toliau įgyvendinti 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2022 m. kovo 25 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino 2022 m. metinėje tvaraus augimo apžvalgoje išdėstytus prioritetus. 2021 m. lapkričio 24 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 priėmė ir įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Kipras nurodytas kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą[4]. Be to, tą pačią dieną Komisija priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos (ją Taryba priėmė 2022 m. balandžio 5 d.) ir pasiūlymą dėl 2022 m. bendros užimtumo ataskaitos, kurioje analizuojamas užimtumo politikos gairių ir Europos socialinių teisių ramsčio principų įgyvendinimas (ją Taryba priėmė 2022 m. kovo 14 d.);

(3) geopolitines ir ekonomines aplinkybes labai pakeitė po pasaulinės pandemijos Rusijos invazija į Ukrainą. Invazijos poveikis valstybių narių ekonomikai pasireiškia aukštesnėmis energijos bei maisto produktų kainomis ir prastesnėmis augimo perspektyvomis. Aukštesnės energijos kainos itin slegia pažeidžiamiausius namų ūkius, kurie patiria energijos nepriteklių arba kuriems jis gresia. Be to, į ES atvyksta kaip niekada daug pabėgėlių iš Ukrainos. Šiomis aplinkybėmis 2022 m. kovo 4 d. pirmą kartą pradėta taikyti Laikinosios apsaugos direktyva[5], pagal kurią iš Ukrainos perkeltiems asmenims suteikiama teisė teisėtai būti ES, taip pat galimybė mokytis, dalyvauti darbo rinkoje, gauti sveikatos priežiūros paslaugas, būstą ir socialinę paramą;

(4) atsižvelgiant į sparčiai kintančią ekonominę ir geopolitinę padėtį ir kaip išdėstyta 2022 m. metinėje tvaraus augimo apžvalgoje, 2022 m. Europos semestras – plataus masto ekonominės ir užimtumo politikos koordinavimo sistema – atnaujinamas, o kartu pritaikomas prie Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės įgyvendinimo reikalavimų. Kad būtų įgyvendinti Europos semestro politikos prioritetai, itin svarbu įgyvendinti priimtus ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, nes jais atsižvelgiama į visas per 2019 ir 2020 m. semestro ciklus pateiktas atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas ar bent didelę jų dalį. 2019 ir 2020 m. konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos tebėra tiek pat svarbios ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planams, kurie peržiūrėti, atnaujinti arba iš dalies pakeisti pagal Reglamento (ES) 2021/241 14, 18 ir 21 straipsnius, šalia visų konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų, pateiktų iki pakoreguoto plano pateikimo datos;

(5) nuo 2020 m. kovo mėn. taikoma bendroji nukrypti leidžianti išlyga[6]. 2021 m. kovo 3 d. komunikate[7] Komisija išdėstė savo nuomonę, kad sprendimas nutraukti bendrosios nukrypti leidžiančios išlygos taikymą arba ją toliau taikyti turėtų būti priimamas atlikus bendrą ekonominės padėties vertinimą, kurio vienas iš pagrindinių kiekybinių kriterijų būtų ES arba euro zonos ekonominės veiklos mastas, palyginti su

---

4 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo (OL L 306, 2011 11 23, p. 25).

5 2022 m. kovo 4 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2022/382, kuriuo pagal Direktyvos 2001/55/EB 5 straipsnį nustatoma, kad iš Ukrainos yra perkeltųjų asmenų masinis srautas, ir pradedama taikyti laikinoji apsauga (OL L 71, 2022 3 4, p. 1).

6 Komisijos komunikatas Tarybai dėl Stabilumo ir augimo pakte nustatytos bendrosios išvengimo sąlygos taikymo,
Briuselis, 2020 3 20, COM(2020) 123 *final*.

7 Komisijos komunikatas Tarybai „Metai nuo COVID-19 protrūkio. Fiskalinės politikos atsakas“, Briuselis, 2021 3 3, COM(2021) 105 *final*.

iki krizės (2019 m. pabaigoje) buvusiu mastu. Stabilumo ir augimo pakte nustatytos bendrosios nukrypti leidžiančios išlygos taikymą pratęsti 2023 m. būtų pagrįsta dėl didesnio neapibrėžtumo ir didelės neigiamų ekonominės perspektyvos pokyčių rizikos karo Europoje aplinkybėmis, dėl precedento neturinčių energijos kainų šuolių ir tolesnių tiekimo grandinės sutrikimų;

(6) laikantis 2021 m. birželio 18 d. Tarybos nuomonėje dėl 2021 m. stabilumo programos pateikto požiūrio, fiskalinės politikos kryptį šiuo metu geriausia vertinti kaip pirminių išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones), išskyrus su COVID-19 krize susijusias laikinas neatidėliotinas priemones, bet įskaitant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės negrąžintina parama (dotacijomis) ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamas išlaidas, pokytį, palyginti su vidutinio laikotarpio potencialiu augimu[8]. Be bendros fiskalinės politikos krypties, siekiant įvertinti, ar nacionalinė fiskalinė politika yra apdairi, o jos sudėtis yra palanki tvariam atsigavimui, suderinamam su žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos tikslais, dėmesys taip pat skiriamas nacionalinėmis lėšomis finansuojamų[9] pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones ir išskyrus su COVID-19 krize susijusias laikinas neatidėliotinas priemones) ir investicijų raidai;

(7) 2022 m. kovo 2 d. Komisija priėmė komunikatą ir jame pateikė bendras 2023 m. fiskalinės politikos gaires, kuriomis siekiama padėti valstybėms narėms parengti stabilumo ir konvergencijos programas ir taip pagerinti politikos koordinavimą[10]. Remdamasi 2022 m. žiemos prognozėje pateikta makroekonomine perspektyva, Komisija pažymėjo, kad perėjimas nuo bendros remiamojo pobūdžio fiskalinės politikos krypties 2020–2022 m. prie iš esmės neutralios bendros fiskalinės politikos krypties 2023 m. atrodytų tinkamas; tuo pat metu reikia būti pasirengus reaguoti į kintančią ekonominę padėtį. Komisija paskelbė, kad konkrečioms valstybėms narėms 2023 m. ir toliau turėtų būti teikiamos skirtingos fiskalinės rekomendacijos ir turėtų būti atsižvelgta į galimą tarpvalstybinį šalutinį poveikį. Komisija valstybes nares paragino atsižvelgti į šias gaires savo stabilumo ir konvergencijos programose. Komisija įsipareigojo atidžiai stebėti ekonominius pokyčius ir prireikus pritaikyti politikos gaires, vėliausiai – 2022 m. gegužės mėn. pabaigoje paskelbsimame Europos semestro pavasario dokumentų rinkinyje;

(8) kalbant apie 2022 m. kovo 2 d. fiskalines gaires, 2023 m. fiskalinėmis rekomendacijomis atsižvelgiama į prastesnę ekonominę perspektyvą, didesnį neapibrėžtumą ir papildomą neigiamų pokyčių riziką, taip pat į didesnę infliaciją, palyginti su žiemos prognoze. Atsižvelgiant į šiuos aspektus, fiskalinis atsakas turi būti didinti viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir energetinį saugumą ir išlaikyti pažeidžiamiausių namų ūkių perkamąją galią, kad būtų galima sušvelninti energijos kainų šuolio poveikį ir padėti apriboti antrinio poveikio infliacinį spaudimą tikslinėmis ir laikinomis priemonėmis; fiskalinė politika turi likti lanksti, kad būtų galima prisitaikyti prie greitai kintančių aplinkybių, ir skirtis konkrečiose

---

8 Šioje rekomendacijoje pateikti fiskalinės politikos krypties ir jos sudedamųjų dalių įverčiai yra Komisijos įverčiai, pagrįsti prielaidomis, kuriomis grindžiama Komisijos 2022 m. pavasario prognozė. Komisijos vidutinio laikotarpio potencialaus augimo įverčiai neapima teigiamo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane numatytų reformų, kurios gali padidinti potencialų ekonomikos augimą, poveikio.

9 Nefinansuojamų Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis.

10 Komisijos komunikatas Tarybai „2023 m. fiskalinės politikos gairės“, Briuselis, 2022 3 2, COM(2022) 85 *final*.

šalyse priklausomai nuo jų fiskalinės ir ekonominės padėties, įskaitant krizės poveikį joms ir iš Ukrainos perkeltų asmenų srautą į jas;

(9) 2021 m. gegužės 17 d. pagal Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 1 dalį Kipras Komisijai pateikė nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnį Komisija ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano aktualumą, efektyvumą, veiksmingumą ir darną įvertino vadovaudamasi to reglamento V priede pateiktomis vertinimo gairėmis. 2021 m. liepos 20 d. Taryba priėmė Sprendimą dėl Kipro ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo[11]. Paramos dalių išmokėjimas priklauso nuo pagal Reglamento (ES) 2021/241 24 straipsnio 5 dalį Komisijos priimto sprendimo, kad Kipras patenkinamai pasiekė Tarybos įgyvendinimo sprendime nustatytas atitinkamas tarpines ir siektinas reikšmes. Kad būtų laikoma, jog tarpinės ir siektinos reikšmės pasiektos patenkinamai, ankstesniosios turi likti nepanaikintos;

(10) laikydamasis Reglamento (EB) Nr. 1466/97 4 straipsnyje nustatyto termino, 2022 m. gegužės 5 d. Kipras pateikė 2022 m. nacionalinę reformų programą, o 2022 m. gegužės 2 d. – 2022 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos kartu. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 27 straipsnį, 2022 m. nacionalinė reformų programa taip pat atspindi Kipro du kartus per metus teikiamas pažangos, padarytos įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, ataskaitas;

(11) 2022 m. gegužės 23 d. Komisija paskelbė 2022 m. Kipro ataskaitą[12]. Joje įvertinta pažanga, Kipro padaryta įgyvendinant atitinkamas 2019, 2020 ir 2021 m. Tarybos priimtas jam skirtas rekomendacijas, ir, remiantis ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestine, apžvelgta, kaip Kipras įgyvendina ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Remiantis šia analize, šalies ataskaitoje nurodytos spragos, palyginti su tais uždaviniais, kurie ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane sprendžiami tik iš dalies arba nesprendžiami, taip pat nauji ir kylantys uždaviniai, įskaitant dėl Rusijos invazijos į Ukrainą kylančius uždavinius. Be to, joje įvertinta pažanga, Kipro padaryta įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį ir siekiant ES pagrindinių tikslų užimtumo, įgūdžių ir skurdo mažinimo srityse, taip pat JT darnaus vystymosi tikslų;

(12) pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį Komisija atliko nuodugnią Kipro apžvalgą ir 2022 m. gegužės 23 d. paskelbė jos rezultatus[13]. Komisija padarė išvadą, kad Kipre yra susidaręs perviršinis makroekonominis disbalansas. Konkrečiai, didelis einamosios sąskaitos deficitas per COVID-19 krizę dar labiau padidėjo, o tai sudarė papildomą naštą jau ir taip didelei išorės, viešojo ir privačiojo sektorių skolai. Be to, nepaisant didelio neveiksnių paskolų finansų sektoriuje sumažinimo, jų tebėra daug;

(13) 2022 m. gegužės 2 d. Kipras pateikė 2022 m. stabilumo programą. Taryba išnagrinėjo Kipro 2022 m. stabilumo programą, o jos nuomonė išdėstyta visų pirma toliau pateiktoje 1 rekomendacijoje;

(14) 2020 m. liepos 20 d. Taryba rekomendavo Kiprui, laikantis bendrosios nukrypti leidžiančios išlygos, 2020 ir 2021 m. imtis visų būtinų priemonių, kad būtų veiksmingai kovojama su pandemija, palaikoma ekonomika ir būsimas atsigavimas. Ji

---

[11] 2021 m. liepos 20 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas dėl Kipro ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo (ST 10686/2021; ST 10686/2021 ADD 1).

[12] SWD(2022) 604 *final*.

[13] SWD(2022) 628 *final*.

taip pat rekomendavo Kiprui, kai leis ekonominės sąlygos, vykdyti fiskalinę politiką, kuria siekiama užtikrinti apdairią vidutinio laikotarpio fiskalinę būklę ir skolos tvarumą, kartu didinant investicijas. Remiantis Eurostato patvirtintais duomenimis, 2021 m. Kipro valdžios sektoriaus deficitas sumažėjo nuo 5,8 % BVP 2020 m. iki 1,7 % 2021 m. Kipro fiskalinės politikos atsaku 2021 m. remtas ekonomikos atsigavimas, o laikinų neatidėliotinų paramos priemonių apimtis padidėjo nuo 3,6 % BVP 2020 m. iki 3,9 % 2021 m. Priemonės, kurių Kipras ėmėsi 2021 m., atitiko 2020 m. liepos 20 d. Tarybos rekomendaciją. 2020 ir 2021 m. vyriausybės priimtos diskrecinės biudžeto priemonės buvo daugiausia laikinos arba suderintos su kompensacinėmis priemonėmis. Remiantis Eurostato patvirtintais duomenimis, valdžios sektoriaus skola 2021 m. sudarė 103,6 % BVP;

(15) makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos 2022 m. stabilumo programoje pateiktos biudžeto projekcijos, yra realistiškas. Vyriausybė numato, kad 2022 m. realusis BVP išaugs 2,7 %, o 2023 m. – 3,8 %. Komisijos 2022 m. pavasario prognozėje numatomas mažesnis realiojo BVP augimas – 2,3 % 2022 m. ir 3,5 % 2023 m. Tai susiję su tuo, kad Komisijos prognozėje numatoma mažesnė išorės paklausa, taigi, grynojo eksporto poveikis, palyginti su 2022 m. stabilumo programoje numatytu nedideliu poveikiu, bus neigiamas. 2022 m. stabilumo programoje vyriausybė numato, kad 2022 m. Kipro biudžetas bus subalansuotas, o 2023 m. – bus 0,4 % BVP perteklius. 2022 m. pagerėjimas daugiausia susijęs su daugumos neatidėliotinų priemonių taikymo nutraukimu. Programoje numatoma, kad 2022 m. valdžios sektoriaus skolos ir BVP santykis sumažės iki 93,9 %, o iki 2023 m. – iki 88,2 %. Remiantis iki galutinio prognozės parengimo termino turėta informacija apie politikos priemones, Komisijos 2022 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2022 ir 2023 m. valdžios sektoriaus deficitas atitinkamai sudarys 0,3 % BVP ir 0,2 % BVP. Šie skaičiai yra mažesni nei 2022 m. stabilumo programoje prognozuojami daugiausia dėl Komisijos prognozėje pateiktų konservatyvesnių mokestinių pajamų projekcijų. Komisijos 2022 m. pavasario prognozėje numatomas valdžios sektoriaus bendrosios skolos ir BVP santykis iš esmės panašus: 93,9 % 2022 m. ir 88,8 % 2023 m.

Remiantis Komisijos 2022 m. pavasario prognoze, šiuo metu numatoma, kad vidutinio laikotarpio (10 metų) potencialios gamybos apimties augimo vidurkis bus 2,6 %. Tačiau šis įvertis neapima ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane numatytų reformų, kurios gali padidinti potencialų Kipro ekonomikos augimą, poveikio;

(16) 2022 m. vyriausybė palaipsniui panaikino daugumą priemonių, kurių imtasi reaguojant į COVID-19 krizę, todėl numatoma, kad laikinų skubios paramos priemonių apimtis sumažės nuo 3,9 % BVP 2021 m. iki 0,1 % 2022 m. Valdžios sektoriaus deficitą veikia priemonės, priimtos siekiant panaikinti kainų padidėjimo ekonominį ir socialinį poveikį: Komisijos 2022 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2022 m. šios priemonės sudarys 0,2 % BVP, o 2023 m. jos bus nebetaikomos[14]. Šias priemones daugiausia sudaro socialiniai pervedimai skurdesniems namų ūkiams, netiesioginių energijos vartojimo mokesčių mažinimas ir viršutinių ribų mažmeninėms bei didmeninėms kainoms nustatymas. Paskelbta, kad šios priemonės yra laikinos. Vis dėlto, jei energijos kainos aukštos liks ir 2023 m., kai kurių iš šių priemonių galiojimas galėtų būti tęsiamas. Kai kurios iš šių priemonių, visų pirma elektros energijos mokesčio tarifo sumažinimas namų ūkiams, vartotojams taikomų tarifų kainų arba naftos akcizo sumažinimas, nėra tikslinės. Valdžios sektoriaus deficitui poveikį taip

[14] Šie skaičiai rodo tų priemonių, kurių imtasi nuo 2021 m. rudens, įskaitant einamųjų pajamų ir išlaidų, taip pat atitinkamais atvejais – kapitalo išlaidų priemones, poveikį metiniam biudžetui.

pat daro iš Ukrainos perkeltų asmenų laikinosios apsaugos teikimo išlaidos, kurios, kaip numatoma Komisijos 2022 m. pavasario prognozėje, 2022 m. sudarys 0,1 % BVP, o 2023 m. – 0,2 % BVP[15];

(17) 2021 m. birželio 18 d. Taryba rekomendavo Kiprui[16] 2022 m. išlaikyti remiamojo pobūdžio fiskalinės politikos kryptį, įskaitant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės suteiktą postūmį, ir išlaikyti nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas. Ji Kiprui taip pat rekomendavo, kai leis ekonominės sąlygos, vykdyti fiskalinę politiką, kuria siekiama užtikrinti apdairią vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinę būklę ir fiskalinį tvarumą vidutinės trukmės laikotarpiu ir tuo pat metu didinti investicijas siekiant padidinti augimo potencialą;

(18) remiantis Komisijos 2022 m. pavasario prognoze ir Kipro 2022 m. stabilumo programoje pateikta informacija numatoma, kad 2022 m. fiskalinės politikos kryptis iš esmės bus neutrali +0,1 % % BVP, nors Taryba rekomendavo remiamojo pobūdžio fiskalinės politikos kryptį[17]. Kipras planuoja toliau remti ekonomikos atsigavimą pasinaudodamas Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemone papildomoms investicijoms finansuoti, kaip rekomendavo Taryba. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamų išlaidų teigiamas poveikis ekonominei veiklai, palyginti su 2021 m., turėtų padidėti 0,7 % BVP. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų stabdomasis poveikis fiskalinės politikos krypčiai 2022 m. turėtų sudaryti 0,6 procentinio punkto[18]. Todėl Kipras neplanuoja išlaikyti nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų. Be to, nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus naujas pajamų priemones) augimo iš esmės neutralus poveikis bendrai fiskalinės politikos krypčiai 2022 m. turėtų sudaryti 0,2 procentinio punkto. Čia įtrauktas papildomas poveikis, kurį turės priemonės, skirtos energijos kainų padidėjimo (0,1 % BVP) ekonominiam ir socialiniam poveikiui mažinti, ir iš Ukrainos perkeltų asmenų laikinosios apsaugos teikimo papildomos išlaidos (0,1 % BVP);

(19) Komisijos 2022 m. pavasario prognozėje pagal nesikeičiančios politikos prielaidą numatoma, kad 2023 m. fiskalinės politikos kryptis bus +0,1 % BVP[19]. Numatoma, kad Kipras 2023 m. toliau naudosis Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis papildomoms investicijoms, kuriomis remiamas atsigavimas, finansuoti. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamų išlaidų teigiamas poveikis ekonominei veiklai, palyginti su 2022 m., turėtų padidėti 0,3 procentinio punkto BVP. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų stabdomasis poveikis fiskalinės politikos krypčiai

---

15 Daroma prielaida, kad iki 2022 m. pabaigos bendras iš Ukrainos į ES perkeltų asmenų skaičius palaipsniui pasieks 6 milijonus, o jų geografinis pasiskirstymas apskaičiuotas remiantis esamos diasporos dydžiu, santykiniu priimančiosios valstybės narės gyventojų skaičiumi ir faktiniu iš Ukrainos perkeltų asmenų pasiskirstymu ES 2022 m. kovo mėn. Biudžeto išlaidų vienam asmeniui įverčiai yra grindžiami Komisijos Jungtinio tyrimų centro parengtu mikromodeliavimo modeliu „Euromod“ ir apskaičiuoti atsižvelgiant tiek į piniginius pervedimus, į kuriuos asmenys gali turėti teisę, tiek į išmokas natūra, kaip antai švietimo ir sveikatos priežiūros srityse.

16 2021 m. birželio 18 d. Tarybos rekomendacija, kurioje pateikiama Tarybos nuomonė dėl 2021 m. Kipro stabilumo programos (OL C 304, 2021 7 29, p. 58).

17 Neigiamas (teigiamas) rodiklio ženklas atitinka per didelį (per mažą) pirminių išlaidų augimą, palyginti su vidutinio laikotarpio ekonomikos augimu, o tai rodo skatinamąją (stabdomąją) fiskalinę politiką.

18 Numatoma, kad kitos nacionalinėmis lėšomis finansuojamos kapitalo išlaidos turės 0,0 procentinio punkto BVP neutralų poveikį.

19 Neigiamas (teigiamas) rodiklio ženklas atitinka per didelį (per mažą) pirminių išlaidų augimą, palyginti su vidutinio laikotarpio ekonomikos augimu, o tai rodo skatinamąją (stabdomąją) fiskalinę politiką.

2023 m. turėtų sudaryti 0,1 procentinio punkto[20]. Be to, nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus naujas pajamų priemones) augimo iš esmės neutralus poveikis bendrai fiskalinės politikos krypčiai 2023 m. turėtų sudaryti 0,1 procentinio punkto. Čia įtrauktas poveikis, kurį turės priemonių, kuriomis reaguojama į pakilusias energijos kainas, laipsniškas panaikinimas (0,2 % BVP) ir iš Ukrainos perkeltų asmenų laikinosios apsaugos teikimo papildomos išlaidos (0,1 % BVP);

(20) 2022 m. stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus deficitas laipsniškai didės iki 1,5 % BVP 2024 m. ir iki 1,7 % 2025 m. Taigi, planuojama, kad valdžios sektoriaus deficitas programos laikotarpio pabaigoje vėl liks mažesnis už 3 % BVP. Šiose projekcijose daroma prielaida, kad bus mažinamos tam tikros viešosios išlaidos, visų pirma subsidijos, ir ribojamas kitų išlaidų augimas, įskaitant tarpinį vartojimą ir socialinius pervedimus natūra. Taip pat numatoma, kad, 2022 m. pasiekusios aukščiausią tašką, viešosios investicijos, išreikštos BVP procentine dalimi, sumažės. Programoje numatoma, kad iki 2025 m. valdžios sektoriaus skolos ir BVP santykis sumažės: konkrečiai, 2024 m. jis sumažės iki 81 %, o 2025 m. – iki 76,7 %. Remiantis Komisijos analize, vidutiniu laikotarpiu skolos tvarumo rizika atrodo vidutinė;

(21) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies b punktą ir V priedo 2.2 kriterijų, į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukta daug viena kitą papildančių reformų ir investicijų, kurios turi būti įgyvendintos iki 2026 m. Jos padeda spręsti visus ekonominius ir socialinius uždavinius, 2019 ir 2020 m. per Europos semestrą nustatytus Kiprui skirtose Tarybos rekomendacijose, šalia jai skirtų rekomendacijų, kurios pateiktos iki plano priėmimo datos, arba didelę jų dalį. Konkrečiai, šie uždaviniai yra susiję su viešaisiais finansais ir sveikatos priežiūra, darbo rinka ir socialine politika, švietimu ir įgūdžiais, viešosiomis ir privačiosiomis investicijomis, žaliąja ir skaitmenine pertvarka, struktūrinėmis reformomis, kuriomis siekiama gerinti viešojo sektoriaus veikimą, kovoti su korupcija ir sudaryti geresnes sąlygas neveiksnioms paskoloms mažinti bankų sektoriuje;

(22) tikimasi, kad Kipro ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įgyvendinimas prisidės prie tolesnės žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos pažangos. Priemonėms, kuriomis Kipre remiamas klimato srities tikslų įgyvendinimas, skiriama 41 % visų plano asignavimų, o priemonėms, kuriomis remiamas skaitmeninių tikslų įgyvendinimas, – 23 % visų plano asignavimų. Visapusiškas ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įgyvendinimas laikantis atitinkamų tarpinių ir siektinų reikšmių padės Kiprui greitai atsigauti nuo COVID-19 krizės padarinių, o kartu sustiprins jos atsparumą. Siekiant sėkmingai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, taip pat ir kitas plane nenumatytas ekonominės ir užimtumo politikos kryptis, yra svarbus sistemingas socialinių partnerių ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas, kad būtų užtikrinta plataus mąsto atsakomybė už visą politikos darbotvarkę;

(23) Kipras pateikė partnerystės sutartį ir kitus sanglaudos politikos programavimo dokumentus[21] 2021 m. gruodžio 30 d. Pagal 2021 m. birželio 24 d. Europos

[20] Numatoma, kad kitos nacionalinėmis lėšomis finansuojamos kapitalo išlaidos turės 0,2 procentinio punkto BVP stabdomąjį poveikį.

[21] 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės. OL L 231, 2021 6 30, p. 159.

Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/1060, Kipras programuodamas 2021–2027 m. sanglaudos politikos fondus turi atsižvelgti į atitinkamas jam skirtas rekomendacijas. Tai yra iš sanglaudos politikos fondų gautinos finansinės paramos veiksmingumo gerinimo ir kuo didesnės pridėtinės vertės užtikrinimo prielaida, be to, taip skatinamas šių fondų ir kitų Sąjungos priemonių bei fondų tarpusavio koordinavimas, papildomumas ir darna. Sėkmingas Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir sanglaudos politikos programų įgyvendinimas taip pat priklauso nuo to, ar bus pašalintos kliūtys investicijoms, kad būtų remiama žalioji ir skaitmeninė pertvarka ir darnus teritorinis vystymasis;

(24) be ekonominių ir socialinių uždavinių, kurie sprendžiami ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu, Kiprui kyla tam tikrų papildomų uždavinių, susijusių su valstybės įmonių valdymu. Valdymo sistemoje yra spragų, susijusių su tarptautiniais standartais (pvz., Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos gairėmis dėl valstybės įmonių valdymo, Pasaulio banko priemonių rinkiniu dėl valstybės įmonių valdymo), ir jos daro neigiamą poveikį Kipro našumui ir verslo aplinkai. Visų pirma valstybės įmonių veiksmingumą ir efektyvumą padidintų didesnis skaidrumas ir didesnė atskaitomybė už finansinius rezultatus ir viešuosius tikslus. Jų veiksmingumą ir efektyvumą taip didintų gerosios praktikos taikymas, pavyzdžiui, nuopelnais grindžiamas ir skaidrus skyrimo į valstybės įmonių valdymo organus procesas ir į politiką orientuotoms ministerijoms priklausančios valstybės įmonės nuosavybės perdavimas specialiai centrinei įstaigai. Atvėrus komerciškai perspektyvias rinkas, kuriose valstybės įmonės šiuo metu užima dominuojančią padėtį (pvz., atsinaujinančiųjų išteklių energijos rinka), šios rinkos taptų veiksmingesnės, paspartintų žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir padėtų įvairinti ekonomiką. Imantis su valstybės įmonėmis susijusių veiksmų, valdymas Kipre taptų veiksmingesnis, o rinka būtų teisingesnė ir skaidresnė vietos ir užsienio įmonėms. Tokie veiksmai atitiktų ilgalaikės Kipro strategijos tikslus ir veiksmų planą, kuriuo ši strategija grindžiama (iniciatyvos sritis „Modernizuoti valstybės įmones ir kurti tinkamas paskatas inovacijoms ir veiksmingumui“). Valstybės įmonių valdymui gerinti skirta politika gali padėti mažinti valstybės skolą, nes geresnis valstybės įmonių valdymas padidintų viešojo sektoriaus veiksmingumą. Be to, ji gali padėti pagerinti verslo aplinką ir padidinti potencialų augimą;

(25) reaguojant į Versalio deklaracijoje ES valstybių ar vyriausybių vadovų suteiktą įgaliojimą, planu „REPowerEU“ siekiama kuo greičiau palaipsniui panaikinti Europos Sąjungos priklausomybę nuo iškastinio kuro importo iš Rusijos. Todėl palaikant dialogą su valstybėmis narėmis nustatomi tinkamiausi nacionalinio, regioninio ir ES masto projektai, investicijos ir reformos. Šiomis priemonėmis siekiama mažinti bendrą priklausomybę nuo iškastinio kuro ir atsisakyti iškastinio kuro importo iš Rusijos;

(26) Kipras galėtų dar geriau ir greičiau panaudoti visą atsinaujinančiųjų energijos išteklių potencialą visų pirma toliau paprastindamas leidimų išdavimo procedūras ir toliau investuodamas į saulės energijos gamybos įrenginius. Šiuo metu Kipre dujos nenaudojamos, o nafta sudaro 85,6 % energijos rūšių derinio. Atsižvelgiant į pasaulio rinkose labai svyruojančias energijos kainas, Kipro ekonomikos tvarumui išlaikyti labai svarbu mažinti didelę priklausomybę nuo naftos. Naftos tiekimas visiškai priklauso nuo importo, tačiau naftos importas iš Rusijos sudaro tik 1 % ir yra gerokai mažesnis už ES vidurkį (23 %)[22]. Siekiant įvairinti energijos tiekimą ir mažinti

[22] Eurostato duomenys (2020 m.), gamtinių dujų, naftos ir akmens anglių importo iš Rusijos dalis, palyginti su bendru atitinkamu importu. Apskaičiuojant bendrą ES 27 valstybių narių importo vidurkį

priklausomybę nuo importo, Kiprui būtų naudinga sparčiau plėtoti vandeniliui naudoti pritaikytą dujų importo infrastruktūrą ir papildomas elektros energetikos sistemų jungtis, kurios taip pat sudarytų palankias sąlygas atsinaujinančiųjų energijos išteklių plėtrai. Rekomenduojama, kad su dujomis susijusios investicijos į naują infrastruktūrą ir tinklus būtų kiek įmanoma perspektyvesnės, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos ilgalaikiam jos tvarumui, ateityje pritaikant ją tvarių degalų naudojimui. Be to, efektyvaus energijos vartojimo politika galėtų būti vykdoma plačiau ir sparčiau, be kita ko, siekiant sustabdyti energijos vartojimo augimą transporto sektoriuje, kur jis gerokai viršija ES vidurkį. Tikimasi, kad efektyvaus energijos vartojimo priemonės taip pat padės spręsti didelės energijos nepriteklių patiriančių gyventojų dalies (20,9 %) problemą, be kita ko, prireikus naudojant sanglaudos fondus. Kad Kipras pasiektų 55 % tikslo priemonių rinkinio tikslus reikės toliau didinti užmojus mažinant išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir didinant atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir energijos vartojimo efektyvumo tikslus;

(27) nors dėl spartesnio perėjimo prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos ir iškastinio kuro atsisakymo keliuose sektoriuose susidarys didelių restruktūrizavimo išlaidų, tam, kad sumažintų socioekonominį pertvarkos poveikį labiausiai paveiktuose regionuose, įgyvendindamas sanglaudos politiką Kipras gali pasinaudoti Teisingos pertvarkos mechanizmu. Be to, kad siekdamas pagerinti užimtumo galimybes ir sustiprinti socialinę sanglaudą Kipras gali pasinaudoti „Europos socialiniu fondu +“;

(28) atsižvelgdama į Komisijos vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2022 m. stabilumo programą, o jos nuomonė[23] atspindėta toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje;

(29) atsižvelgdama į euro zonos valstybių narių ekonomikų glaudžias tarpusavio sąsajas ir kolektyvinį indėlį į ekonominės ir pinigų sąjungos veikimą, Taryba rekomendavo euro zonos valstybėms narėms, be kita ko, įgyvendinant savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, imtis veiksmų rekomendacijai dėl euro zonos ekonominės politikos įgyvendinti. Kipro atveju tai konkrečiai atspindėta toliau išdėstytose 1 ir 2 rekomendacijose;

(30) atsižvelgdama į Komisijos atliktą nuodugnią apžvalgą ir šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2022 m. nacionalinę reformų programą ir 2022 m. stabilumo programą. Jos rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį atspindėtos toliau išdėstytose 1, 2, 3 ir 4 rekomendacijose. 1 ir 2 rekomendacijos taip pat padeda įgyvendinti euro zonai skirtas rekomendacijas, visų pirma pirmą ir ketvirtą rekomendacijas. 1 rekomendacijoje nurodytos fiskalinės politikos priemonės, *inter alia*, padeda naikinti su didele valdžios sektoriaus skola susijusį disbalansą. 2 rekomendacijoje nurodyta politika padeda, *inter alia*, naikinti disbalansą, susijusį su didele privačiojo sektoriaus skola, ribojant perteklinį privačiojo sektoriaus skolinimąsi. Be to, ji padeda naikinti disbalansą, susijusį su didele valdžios sektoriaus skola ir einamąja sąskaita, diversifikuojant ekonomiką, taip pat disbalansą, susijusį su dideliu susikaupusių neveiksnių paskolų kiekiu. 3 rekomendacijoje nurodyta politika padeda, *inter alia*, mažinti disbalansą, susijusį su didele valdžios sektoriaus skola, didinant valdžios sektoriaus veiksmingumą ir ilgalaikį augimą, ir disbalansą, susijusį su privačiojo sektoriaus ir išorės skola, didinant ilgalaikį augimą, 4 rekomendacijoje nurodyta politika padeda, *inter alia*, šalinti pažeidžiamumą, susijusį su didele valdžios sektoriaus skola, ilgesniu laikotarpiu,

---

remiamasi importo iš ne ES 27 šalių duomenimis. Kipro atveju bendras importas apima ES vidaus prekybą. Naftos importą sudaro žalia nafta ir perdirbti naftos produktai;

[23] Pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

REKOMENDUOJA Kiprui 2022 ir 2023 m. imtis šių veiksmų:

1. 2023 m. užtikrinti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų einamųjų išlaidų augimas atitiktų bendrą neutralios politikos kryptį, atsižvelgiant į tolesnę laikiną ir tikslinę paramą namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, ir pabėgėliams iš Ukrainos. Būti pasirengusiam einamąsias išlaidas pritaikyti prie kintančios situacijos. Didinti viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir energetinį saugumą, be kita ko, naudojantis EGADP, „RePowerEU“ ir kitų ES fondų lėšomis. Laikotarpiu po 2023 m. vykdyti fiskalinę politiką, kuria siekiama užtikrinti apdairią vidutinio laikotarpio fiskalinę būklę.

2. Toliau įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą laikantis tarpinių ir siektinų reikšmių, įtrauktų į 2021 m. liepos 28 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimą. Kuo greičiau baigti derybas su Komisija dėl 2021–2027 m. sanglaudos politikos programavimo dokumentų, kad būtų galima pradėti juos įgyvendinti.

3. Imtis priemonių valstybei priklausančių subjektų valdymui gerinti pagal tarptautinius standartus.

4. Mažinti bendrą priklausomybę nuo iškastinio kuro ir toliau įvairinti energijos tiekimą spartinant perėjimą prie atsinaujinančiųjų išteklių naudojimo, visų pirma toliau paprastinant leidimų išdavimo procedūras ir plečiant fotovoltinės įrangos naudojimą. Įrengti energetikos jungtis su kaimyninėmis šalimis, kartu plečiant ir spartinant efektyvaus energijos vartojimo priemones, be kita ko, transporto sektoriuje.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė